

ABRAHAM YE LOT

Genesis 13:1-18; 18:1-8, 16-19

QYQHỌ UKPEP-ŃKPỌ 9

Eke Ikọ Owo

IKỌ IBUOT: “Kufibe mme idiok owo ofup, kunyuñ uyom ndidu ye mmọ. Koro esit mmọ aduakde afai: mkpọk-inua mmọ enyuñ etiñ ebaña nnama” (Mme Ɗke 24:1, 2).

I Abasi Nte Akpa

- 1 Ke ndiwọrọ ke Egypt, emi enye akakade oto ke ntak emi akañ okodude ke isọñ Canaan, Abraham ama okpono Abasi ke Bethel, Genesis 13:1, 3, 4; Matthew 6:33

II Mme Edidiọñ Abasi

- 1 Abasi ama ada ediwak inyene ọdiọñ Abraham ndien Lot emi okodude ye enye ama etiene abuana ke mme edidiọñ emi, Genesis 13:2, 5; Numbers 10:29

III Edidianare

- 1 Koro ufene mmọ ewakde, utọk ama odu ke ufọt mme ekpeme ufene Abraham ye Lot, Genesis 13:6, 7
- 2 Abraham ọọ ekikere edidianare, onyuñ ọọ Lot ufañ ndibemiso mmek isọñ eke enye amade, Genesis 13:8, 9; Ɗwed Mbon Rome 12:18; 2 Timothy 2:24; James 4:10
- 3 Ido ibuk ama owut idem ke uwem Lot, Genesis 13:10, 11 Ɗwed Mbon Philippi 2:21; I Peter 5:5
- 4 Lot ama enyene ntak urua oto ke mbumek ibuk esie, Genesis 13:12, 13; 2 Peter 2:7, 8; Genesis 14:12; 19:14, 24-26
- 5 Abraham ama ọọ edidiọñ oto ke uwem ntat ubọk esie, Genesis 13:14-18
- 6 Ema ekpuhọre Abram enyiñ ekot Abraham, Genesis 17:5

IV Mfọn Ido Abraham

- 1 Sia enye ekedide owo Abasi, Abraham ama ọfọn ido, tutu akama mme Angel ke unana edidiọñ, Genesis 18:1-8; Mme Hebrew 13:2

V Abraham Edi, Ufan Abasi

- 1 Abasi ayarare ekikere Esie ọọ Abraham, koro Enye ama ọfiok ete ke ekeme ndibuot idem ye Abraham, Genesis 18:16-19

SE EKPEPDE EBAÑA

“Abram onyuñ odobi ke ufok esie, ke ufene, ye ke silver ye ke gold.” Ke eyo mme okpono Abasi ke eset, Abasi akañwaña mme eridiọñ ikpohidem nte eñwoño ke abaña mme ńkpọ spirit. Abasi ama ọdọhọ Abraham ete ke Imọ iyediọñ enye inyuñ inam enye akabare edi akamba idut; ndien akpa ubak ke eñwoño emi ama edisu, ye eti ntak. Abasi ama ọdọhọ ete, “nyekpono mmọ eke ekponode mi,” ndien Abraham ama okpono Abasi; enye ama “ebemiso oyom obio ubọñ Esie ye edinen ido esie,” ntem, ke akpanikọ, nte asańade ekekem ye uyo Abasi, ema edian mme edidiọñ ikpohidem enọ enye.

Abraham ekedi “ubuene ke spirit” onyuñ ọsuhọre idem ke esit. Enye ikayakke inyene esie anam ibuot esie okpon. Ke enye ama okoto ke Egypt edi, emi enye akakade oto ke ntak akañ emi okodude ke isọñ Canaan, akpa ńkpọ emi enye akanamde ekedi ndiyom ebiet emi enye ọkọbọpde itie-uwa ke Bethel ke akpa ini emi enye ekedide isọñ oro. Enye ama eti Jehovah Abasi esie, ukem nte Abasi ekedinode oruk esie item ke ediwak isua ema ekebe.

“Tiñ enyin mbak afo edifre Jehovah Abasi fo, ke eritre ndinim mbet esie, ye mme item esie, ye mme ewuhọ esie emi ami n̄wukde fi mfin emi. Mbak afo edidia n̄kpọ ọyuhọ, onyuñ ọbọp ndiye ufọk oduñ ke esit; enañ fo ye n̄kpri ufene fo edinyuñ etọt, silver ye gold enyuñ ewak enọ fi, kpukpru se afo enyenede onyuñ ọtọt n̄ko; ndien esit fo edikpon, afo onyuñ efre Jehovah Abasi fo, emi okosiode fi ke isọn Egypt, ye ke ufọk ufin; emi akadade fi usuñ ke akwa ye akpakop wilderness oro, ebiet ikañ-ikañ urukikọt ye eke scorpion, ye eke nsatitọn, emi mmọn mikoduhe ke esit; emi okosiode mmọn ke itiat a fransi ọnọ fi; emi adade manna emi mme usọ mikofiokke, ọbọk fi ke wilderness, man enye osuhọre fi onim, onyuñ odomo fi, ete ifọn ye afo ke utit fo; mbak afo edidọhọ ke esit fo, ndien, ete, ke odudu fo ye nsọnubọk fo ke ekekọ kpukpru inyene emi enọ imọ. Edi ti Jehovah Abasi fo; koro edi enye ọnọ fi odudu erikọ inyene” (Deuteronomy 8:11-18).

Ndusuk enye ama enyene ọkpọsọn udọn ndikpono Abasi ke Bethel, koro enye ama ada anyan isañ ndikosim do. Anie owo edi enye emi mimaha nditọn edọn ke ukem itie emi Abasi akanyañade, anamde asana onyuñ onimde enye uduok-mmọn Edisana Spirit? Mme itie oro edi ndisana itie ọnọ eyen Abasi ekededi.

Edidianade N̄kpọn

Lot, eyen eyeneka Abraham, ama asaña ye Abraham ọwọrọ ke Ur mme Chaldee. Mmọ mbiba ekedi mme enyene ediwak ufene, oro edi, ema ewak tutu isọn ikemke ye mmọ ndidunọ ọtọ kiet, ke ntre utọk ama odu ke ufọt mme ekpeme ufene mmọ.

Kpa ke ini eyo oro, emi mikewetke N̄wed Abasi kaña, Abraham ama ọfiok ndidu ke emem ye Abasi ye owo. Mfin emi, nnyin imenyene Ikọ Abasi: “Ọfọfọn ọnọ mme anam emem: koro eyekot mmọ nditọ Abasi” (Matthew 5:9).

“Ndien owo Ọbọn inyeneke ndidi owo utọk; enye enyene ndi-nyene suñ-suñ ido ye kpukpru owo; . . . nnyuñ mme ime” (2 Timothy 2:24).

“Edieke usuñ odude, eñwana, nte mbufo ekekeme, ndidu ke emem ye kpukpru owo” (N̄wed Mbon Rome 12:18).

“Ekunam baba n̄kpọ kiet ke ndomo-idem mme ke ntañ-idem, edi yak owo kiet kiet ada nsuhọre-esit abat ete, owo eñwen ọfọn akan imọ” (N̄wed Mbon Philippi 2:3).

“Owo nditre utọk edi ukpono” (Mme N̄ke 20:3) Edi nnyin, ukem nte Abraham, ana nte inyene emem Abasi ke esit nnyin mbemiso nnyin ikeme ndinam mme item emi.

Utọk emi okodude ke ufọt mme ekpeme ufene ikenemke Abraham esit, enye ama ọdọhọ ete koro “nnyin idide nditọ ete kiet.” Nnyin ikpenyene ndineñere ntiñ enyin ke uwut-n̄kpọ ete nnyin ke spirit, kpa Abraham, idomo ndime ime ye kiet eken ke ima; “esin ifik eda emem nte uruk ebọp idem edian ọtọ kiet ke spirit,” koro ke akpanikọ “nnyin idide nditọ ete kiet.”

Edi ido ata nditọ Abasi ndiyom ndinam mbon efen edioñọ abaña uyai ye ubom emi odude ke Abasi man oto do mmọ ekpefọi, ekpema enyuñ ebak Enye, n̄ko. Ikọ Abasi etiñ ọnọ nnyin ete ekedi mme “Canaanite ye mme Perizzite enyuñ eduñ ke isọn ke ini oro.” Ndusuk, edi akpan n̄kpọ nte ke idut mme okpono-ndem oro, emi mikemeheke ye Abasi ekesuk edada ese. Abraham ama ofube ofup abaña ukpono ye ubọn Abasi. Ima ye uteñe emi Abraham eke-nyenede ọnọ Abasi ama enyik enye ndidomo kpukpru ini ndiwut itoro ye nti ido Abasi ke uwem esie. Kpa nte Jesus ọkọdọhọde, “Mbufo ema ema kiet eken, kpukpru owo eyeda oro efiok ete mbufo edi mbet Mi” (John 13:35).

Abraham ọnọ ekikere ete yak imọ ye Lot idianarede. Abraham ke ima esit esie, ama ọnọ akpa ifet ndimek. Edieke Lot ekpekenyenede eti ido nte eyen eyeneka ete esie, edieke enye ekpekenyenede ukem Spirit emi Abraham ekenyenede, enye ọkpọdọhọ ete “Eyeneka ete mi Abraham, afo bem iso mek. Afo edi akamba ọnọ mi, ndien edi unen fo ndibem iso mmek.” Edi Lot iketiñke ntre. Udọn ufori ama esin enye ọwọnọre ese ediye una-isọn Jordan.

Inyene

Ediwak owo, oto ke udori n̄kpọ uwem emi enam ukpọn mmọ eduk ke afanikọn. Udọn ndinyene inyene ererimbot nnyuñ ndu ke ifure edi n̄kari idomo andidiok, ndien kpukpru nditọ Abasi enyene ndikpeme eti-eti.

“Sòṅò dọhọ mme enyene-ńkpọ ke eyo emi, ete mmọ ekumenere idem, ekunyuñ edori enyin ke se iyañade owo nte enyene, edi edori enyin ke Abasi, emi ọṅode nnyin kpukpru ńkpọ uwak-uwak, ete idara ke esit.

“Dọhọ mmọ ete, efọn ido, enyuñ enam nti utom uwak-uwak, enyuñ etat ubọk, enyime ndinọ owo ńkpọ;

“Eñwana eyom eti isọñ enọ idem mmọ ke ini iso, man mmọ ekpemum uwem ekedide ata uwem ekama” (1 Timothy 6:17-19). Inyene ababiaña, ndien ediwak ini, ada owo esin ke akwa idiọk-ńkpọ.

Uwem emi eyakde esin uduak Abasi ofuri-ofuri ọyọhọ ye mme mfọn emi anamde ukpọñ oforo ke ńkañ Abasi ye owo. Ima, nti ido, mfọn ido, ńkop-uyo, kpukpru mme ńkpọ emi enam uwem owo Abasi otim ọfọn.

Ndimenere Enyin Ke Enyọñ

Abraham ye Lot ema “emenere” enyin mmọ ke enyọñ. “Utuenikañ ikpọhidem fo edi enyin fo: ke ini enyin fo eneñerede ese, ofuri ikpọhidem fo ayayama; edi ke ini enyin fo ọdiọkde, ofuri ikpọhidem fo okokim” (Luke 11:34). Lot ama emenere enyin esie ke enyọñ onyuñ okut una-isọñ Jordan emi mmọñ odude, itie emi mme ufene esie edidiade iyuhọ. Edi Abraham ama ese ebe mme ńkpọ uwem emi; enye okoyom obio emi enyenede nsọṅo-nda, eke “andibọp ye andinam enye edi Abasi.”

Ndusuk Abraham ama enyene mfaña ke esit esie ke ndikere ete Lot inamke se ifọnde ye imọ; edi enye ama okop uyuhọ ke ukpeme Abasi, “usiene edi okim, nyesio usiene” (Jehovah ọdọhọ) (Mme Hebrew 10:30). Abasi ama ọṅọ Abraham utip koro enye ekenyenede spirit erifen nnọ owo, ke ndisọṅọ nnyuñ nnam eñwoñọ esie ye enye okpon akan se ekedide. Abasi ọdọhọ Abraham ete emenere enyin ese edere-edere ye usuk-usuk, usiaha-utin ye usop-utin, ndien kpukpru se enye edikutde eyedi esie ye eke ubon esie ke nsinsi. Una-isọñ Jordan emi mmọñ ewakde, emi Lot ekemekde esine kpa do. Paul, ke ini ewetde ñwed ọṅọ nditọ Abasi ọdọhọ ete, “Koro kpukpru ńkpọ enyenede mbufo: . . . ndien mbufo enyene Christ, Christ onyuñ enyene Abasi” (1 Ñwed Corinth 3:21, 23). Nte enyin fo eneñere ese man ọṅọ Abasi ubọñ? Nte afo odu uwem ọṅọ ererimbot emi? Me oyom udeme ke otu mmọ emi enamde esana ke mbuqtidem ke Christ Jesus? Ndimek esine fi ke ubọk. Afo enyene ndinam enye ke idem fo.

Obufa Enyiñ

Abraham ama ọsọṅọ ada ke mbuqtidem esie ọṅọ Abasi. Ke usen ke usen, ke kpukpru mme oyobio uwem, enye osuk anam akpanikọ ke edibọñ akam, anam akpanikọ ke ndinam item Abasi, onyuñ okpono uduak ye mme ewuhọ Abasi. Ke ini ikot otode Abasi edi ete, “saña ke iso mi, nyuñ fọn ma,” Abraham ọduọ okibi iso esie, ke akpanikọ, ekedi ntọtuñọ ediyak idem ye uduak esie nnọ Abasi, ndien Abasi ama ayarare ọyọhọ-ọyọhọ eñwoñọ Esie ke ndidọhọ ete, “Afo eyenyuñ edi ete ediwak mme idut” onyuñ okpuhọre enye enyiñ emi ekekotde Abram, emi ọwọrọde “ńkoñ ńkan ete,” akabare okot enye Abraham, emi ọwọrọde “ete ediwak owo.” (Se ọyọhọ Ñwed 13, ọyọhọ Ukpep-ńkpọ 157.

Mfọn-Ido

Ke ntak mbuqtidem Abraham ke Abasi, emi kpukpru mme ufene ke tọsin ikpọ obot, sidibe (silver) ye eme (gold), edide Esie, enye ekedi owo emi enyenede spirit ntat ubọk, ndien nte enye etiede ke enyin usuñ ufọk-ọfọñ (tent) esie ke una-isọñ Mamre, enye emenere enyin okut owo ita nte esañade ebine enye, enye efehe okosobo ye mmọ. Enye ọkọm mmọ ke ofuri esit esie, enye ama ọsọsọp ọṅọ mmọ mmọñ-eyet ukot, ekessinam utọ mfọnido emi enọ mme asaña-isañ ke ini oro, koro mmọ ekesisinede ana-iñwañ ikpa-ukot esaña ke usuñ obu. Enye ama ọdọhọ Sarah ọsọsọp anam usan udia ita, onyuñ anam uyo odori ke mmọ. Ndien enye efehe aka otu ufene onyuñ osio kiet emi eyede (ikedighe ufene kiet ekededi) ọṅọ akparawa kiet ete etem man ekpeda enọ mmọ. Ke ema ekekure kpukpru ńkpọ, enye ama aka ke “ekebe ntukube” esie okosio bọta ye mmọñeba. Nso utọ inem udia, ndien kpukpru oro ekenyene isen owo! “Ekufre ndikama isen owo, koro ndusuk owo ema esaña ntem eda mme angel eduk ufọk, idiọṅọke” (Mme Hebrew 13:2). Ke itie efen, Abasi ọṅọ nnyin item ndinyene mfọnido ye kiet eken idighe ke esit udu.

Kot se Jesus eketiñde: “Ke ini Eyen Owo edide ke ubọñ Esie, . . . Ekem Edidem eyedọhọ mmọ emi edude ke ubọk nnasia, ete, Edi, mbufo emi Ete Mi ọdiọñde, edida ubọñ emi ekenimde enọ mbufo toto ke eritọṅọ ererimbot. Koro Ami ńkokopde biọñ, ndien mbufo enọ Mi udia” (Matthew 25:31-36).

Ediwak uwut-ńkpọ mfọnido edu ke Ñwed Abasi. Martha ama akama Jesus esen ke ufọk esie. Lydia ama ekpe Paul ye mme nsaña esie ndidañ ke ufọk esie. Ke adañemi ekpeme ufọk-ńkpọkọbi ke Philippi ama

okobọ erifen, enye ama eyet Paul ye Silas mme nde unan mmọ ada mmọ aka ufok esie, onyūñ onọ mmọ udia, adaresit, onim Abasi ke akpanikọ ye ofuri ufok esie. Jesus odohọ ete, “mbufo ekobọ ke ikpikpu, enọ nko ke ikpikpu” (Matthew 10:8).

Idara Ebuana

Abraham ama adara ndinyene isen owo emi eketode ke heaven. Nte enye akasañade odioñọ ete ke mme owo ita emi ikedighe mme ikpikpu owo, nnyin idiñoke. Edi imodioñọ ite mbemiso mmọ enyōñ, enye ama odioñọ oruk owo eke mmọ ekedide. Nte edi Abasi ke Idem Esie ke enye akakama esen? Ekeme ndidi kiet ke otu “owo” ita ekedi Oyohọ Owo Iba ke Mbuot Abasi Ita ke Kiet emi ekedide ndineme nneme ye Abraham.

Ekeme ndidi esit esie ama oyohọ ye “obufa idaresit” ke enye ndinyene utọ edisana ebuana oro. Ke ini Jesus okowutde mbet iba idem ke usuñ Emmaus, enyin mmọ ama okim ke akpa ifet; edi ke ini Enye akayarede idem Esie onọ mmọ, mmọ edohọ ete, “Nte esit ikofiopke nnyin, ke ini Enye enemede nneme ye nnyin ke usuñ?” (Luke 24:32). Ke akpanikọ, mme esit eneñere eyohọ ye ima Abasi ke ini Jesus ayarade Idem onọ mmọ.

MME MBUME

- 1 Abraham akaka mmọñ ke enye ama okonyoñ ke Egypt?
- 2 Ke nso utọ ntak?
- 3 Ndi Abraham, me Abraham ye Lot ekese me ekot enyiñ Abasi?
- 4 Nso mfina ikodu ke ufot owo iba emi?
- 5 Nso ke Abraham akanam ke abañā nkpọ emi?
- 6 Nso ke Lot akanam?
- 7 Anie ke Abasi okowut idem, Abraham mme Lot?
- 8 Anie okobọ edidioñ?
- 9 Nso utọ uduot owo mfin emi esaña ke nde ikpat Lot?